

PITANJA I ODGOVORI

JE LI IMENICA RAVAN HRVATSKA RIJEČ?

Evo već trećega pitanja i odgovora u ovome godištu o istoj temi. Dr. B. F. iz Dubrovnika pita je li imenica *ravan* hrvatska riječ.

Pitanje je razumljivo. Riječ je rjeđa, nismo sigurni što konkretno znači pa se ljudi boje da bi mogli i nehotice upotrijebiti srbizam te pitaju, i dobro je da pitaju, da raspravimo ono što ih muči kako ne bismo nepotrebno upotrebljavali srbizme i kako ne bismo iz hrvatskoga jezika zbog straha od grijeha istiskivali i hrvatske riječi.

I ne gledajući u priručnike, odmah sam mu rekao da je hrvatska jer je slavenskoga podrijetla, zvuči hrvatski pa što da je izbjegavamo. Ipak sam rekao da ću provjeriti, a kad sam provjerio, dobro je da to i objavim jer mislim da je od općega interesa, a pitanje je i odraz duha vremena.

Nezaobilazni Brodnjak kazuje nam da se u geometrijskom značenju srpski kaže *ravan*, a hrvatski *ploha*, *ravnina*, ali je *ravan* hrvatska riječ u geološkome značenju i da znači isto što i *ravnica*. Odgovor je ipak nepotpun jer nam ne kazuje odnos *ravni* i *ravnice*.

Da je *ravan* stara hrvatska riječ, potvrđuju stari hrvatski pisci: *Zbira ... ružicu po ravni* (Š. Menčetić), *Gornje trsje, koje brdo nosi, rižuć nek se drugačije kosi nego ono, koje nižom rodi ili ložu po ravni izvodi* (J. S. Relković), *Što je drugo nego očito svidočanstvo neizm-*

ne sile njegove tolika ravan morska, koja se po sili jedne vitarne oluje udilj okrene u velike planine i propasti dolinske (Pavić).

Upotrebljavaju je i noviji pisci: *Pjeva putnik i već ravan pređe* (Grga Martić), *Da divna pogleda na tu ravan prekodunavsku* (Jurković), *Na ravni pasu raštrkana krda* (Nazor), *Preda mnogom pusta ravan, sva utonula u snijegu* (Lovrić), *Drvlje je prolistalo, a ravan proklijala gustom travom* (Hanžeković).

Ravan se od *ravnice* razlikuje i stilskom vrijednosti i semantičkim ograničenjem.

Kao poetsku riječ može je upotrijebiti svaki pjesnik kad je ustreba, kad osjeti da mu govori nešto drugo nego *ravnica*. *Ravan* je dakle pjesnička riječ u značenju *ravnica*.

U semantičkome smislu *ravan* dobiva značenje manje *ravnice*, ograničene čime, najčešće brdima, *ravan* proplanak. *Znaš li one ravni među dva proplanka, gdje se suton tavni čim nestane danka* — pjeva M. Begović.

Nisam našao pismene potvrde, ali znam da se *ravan* upotrebljava u značenju *nivo*, *plan*, *razina*: *na toj ravni*. Mislim da je i to prihvatljivo.

Ravan je u nekim krajevima ime biljci, ali se može smatrati pokrajinskom riječi jer se rijetko upotrebljava, naziva se i *hajdučka trava*, ali je u književnome jeziku već prihvaćena riječ *stolisnik*, a s terminološkoga je gledišta i bolja jer je kraća, jednočlana.

Stjepan Babić